

ส่วนที่ ๒

บทสรุป : แนวทางการจัดการศึกษาที่ตอบสนอง และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม

สังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นยุคที่มีการติดต่อสื่อสารของข่าวสารอย่างไร้ขอบเขต มนุษย์สามารถติดต่อและรับรู้แลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ความรู้ ทักษะคิดและวิสัยทัศน์ จากการพัฒนาความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพทั้งในด้านการรับส่งข้อมูล ข่าวสาร กลุ่มผู้รับสารสามารถเลือกสรรวิธีการ และโอกาสในการรับสารได้มากขึ้น การสื่อสารจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาบุคคล สังคม และการศึกษา

แนวการจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับสถานะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยมีหลักสำคัญของการจัดการศึกษามีอยู่ 2 ประการคือ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานะและความต้องการของสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องจัดการศึกษาเพื่อชี้้นำให้การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ เท่าที่ผ่านมามีการจัดการศึกษาของไทยอยู่ในลักษณะที่ยังไม่สามารถทำให้บรรลุหลักการทั้ง 2 ประการได้อย่างเหมาะสม

การจัดการศึกษาที่ตอบสนองและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมดังกล่าวแล้ว อาจมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. การเปิดโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึงในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บุคคลที่จะอยู่ได้อย่างมีความสุขและประกอบอาชีพได้ดีนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีการศึกษาสูง มีความรู้ทางวิชาชีพที่เหมาะสม ฉะนั้นรัฐจึงควรเตรียมการและดำเนินการขยายการศึกษาระดับสูงที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพออกไปให้ทั่วถึง โดยเฉพาะในระดับอำเภอและตำบลขนาดใหญ่ จะช่วยโอกาสให้ประชาชนได้เข้าศึกษาระดับมัธยมปลายและระดับที่สูงกว่าอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกันจะเหมาะสม

2. การจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเหมาะสม การจัดและบริหารหลักสูตรจึงควรจะมีการกระจายไปให้อยู่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่นหรือของสถานศึกษาให้มากที่สุด จะทำให้

ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของสังคมและท้องถิ่นได้ดีกว่าและรวดเร็วกว่า การจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและหลากหลายมีทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรที่แตกต่างกัน เช่นนี้จะมีผลทำให้ประชาชนสามารถเลือกศึกษาได้ตลอดเวลาในหลักสูตรที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของตนมากขึ้น

3. การจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการพัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์มากกว่าความรู้ในเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเกิดความรู้เชิงวิเคราะห์และความสามารถในการเชิงปฏิบัติที่เป็นสิ่งที่ปฏิบัติจริงในสังคม ควรเน้นการเปิดโอกาสให้เด็กไปศึกษาหรือทดลองด้วยตนเองทั้งในโรงเรียนและในสังคม แล้วนำผลการศึกษาทดลองมาเสนอต่อที่ประชุมในห้องเรียน การเสนอผลงานไม่ควรเน้นเนื้อหาความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าหรือทดลองแต่อย่างเดียว ควรเน้นการวิพากษ์วิจารณ์ การวิเคราะห์ และเปรียบเทียบเนื้อหาสาระและความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน แนวทางการศึกษาความรู้นั้นให้ดียิ่งขึ้น ควรฝึกให้เด็กทำงานร่วมกัน ให้วิจารณ์ผลงานของกันและกันเพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการอยู่และทำงานร่วมกัน การรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน อันเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตในระบบสังคมประชาธิปไตยและความเป็นจริงในโลก นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนควรเน้นด้านการใช้สื่อการสอนให้มากยิ่งขึ้นและในทุกวิชา เพราะการเรียนโดยมีสื่อประกอบจากการวิจัยหลายชิ้นต่างก็ให้ผลกันว่าจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้มากกว่าการพูดของครูผู้สอนแต่อย่างใดเดียว พร้อมกับการจัดการสอนด้วยสื่อต่างๆ ในห้องเรียนแล้ว ทางโรงเรียนยังจะต้องเน้นการสอนและฝึกให้เด็กรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ ที่โรงเรียนจัดหาและจัดทำไว้ และจากสื่อและแหล่งความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและในสังคม

4. การจัดระบบบริหารให้ประชาชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมจัดการศึกษา โดยกระจายอำนาจให้สถานศึกษาได้มีโอกาสจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของตนเองที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและของนักเรียนแต่ละคน ควรเปิดโอกาสให้องค์กรและผู้นำท้องถิ่นตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและควบคุมการบริหารการศึกษามากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เกิดการผูกพันและตระหนักในความเป็นเจ้าของของสถานศึกษา และร่วมรับภาระในด้านการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมอันมีพัฒนาการทางเทคโนโลยี และพัฒนาการเศรษฐกิจเป็นตัวนำนั้น มีผลให้ลักษณะการดำรงชีพและการทำ

งานของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ต้องการการศึกษาที่สูงขึ้นและมีการศึกษาเพื่อปรับความรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและกระบวนการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม ความต้องการดังกล่าวนำไปสู่แนวการจัดการศึกษาที่ต้องการการขยายโอกาสการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป มีหลักสูตรหลากหลายและยืดหยุ่น การจัดการศึกษาที่เน้นความคิดเชิงวิเคราะห์ที่มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน การกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา และการจัดสื่อและบริการให้แต่ละคนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง

แนวโน้มการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาจะยึดความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งเน้นการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการเรียนรู้เพื่อชีวิตและสังคม โดยจัดสภาพเรียนรู้แบบ Learning Society และ EBA (Experience Based Approach) การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิตและสังคม เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ

แนวโน้มการออกแบบการเรียนการสอน

การออกแบบการเรียนการสอนมีแนวโน้มที่จะจัดตามความต้องการของผู้เรียน (Learning Needs) โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจะวิเคราะห์ Entry Behavior ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ระบบการเรียนการสอนเป็นไปในลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Center)

แนวโน้มเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวโน้มเทคโนโลยีสารสนเทศ จะมีความเป็น Mass Communication มากขึ้น ผู้ส่งสารกับผู้รับสาร สามารถติดต่อกันได้ตลอดเวลา สามารถที่จะเข้าถึง (Access) ข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา โดยใช้คอมพิวเตอร์ และโทรคมนาคม

แนวโน้มของสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มที่จะเข้ามามีบทบาทในวงการศึกษา ซึ่งมีลักษณะของ Multimedia Interactive และเป็น Virtual Reality มากขึ้น อีกทั้งยังเรียนได้ทุกเวลา และทุกสถานที่ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวโน้มทางด้านวิชาชีพเทคโนโลยีการศึกษา

แนวโน้มทางด้านวิชาชีพเทคโนโลยีการศึกษาจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และจะมีแนวโน้มไปทางด้านเฉพาะมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการออกแบบระบบการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

แนวโน้มบทบาทของเทคโนโลยีการศึกษา

บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอาจทำให้บทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป นักเทคโนโลยีการศึกษาจะเข้าไปมีบทบาทในเรื่องของการจัดระบบการศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นักเทคโนโลยีการศึกษา จะเป็นผู้นำด้านการแสวงหาความรู้ โดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวเชื่อมประสานกับการเรียนรู้ (Learning Process) นักเทคโนโลยีการศึกษาจะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

แนวโน้มหลักสูตรเทคโนโลยีการศึกษา

หลักสูตรเทคโนโลยีการศึกษา เตรียมพร้อมที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติเข้ากับโลกยุคใหม่ เน้นการจัดหลักสูตรแบบประสบการณ์ (Experience Based Curriculum) หลักสูตรเน้นการเรียนการสอนเฉพาะทางโดยเน้นการออกแบบระบบมากขึ้น การจัดหลักสูตรจะเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนทางไกลและมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน

แนวโน้มการวิจัยเทคโนโลยีการศึกษา

จากการที่ปัจจุบันมีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในวงการศึกษาอย่างกว้างขวางจึงทำให้การวิจัยทางเทคโนโลยีมีแนวโน้มที่จะทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยในขอบเขตของเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น แต่ทั้งนี้การวิจัยยังอยู่ในองค์ประกอบของเทคโนโลยีการศึกษา

แนวโน้มเทคโนโลยีการสอนสมัยใหม่

เทคโนโลยีการสอนได้ก้าวมาอยู่ที่ยุคที่สี่ และกำลังได้รับการพัฒนาใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อีกหลายอย่าง ทำให้การเรียนการสอนด้วยอุปกรณ์ที่ทันสมัยขึ้น ห้องเรียนสมัยใหม่จะมีอุปกรณ์วีดิโอโปรเจกเตอร์ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ มีระบบการอ่านข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แบบต่างๆ รูปแบบของสื่อการศึกษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ก็มีหลากหลายขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำมาใช้ เช่น มัลติมีเดีย อิเล็กทรอนิกส์ วิดีโอเทเลคอมเฟอเรนซ์ ระบบที่วีรอนดีมานด์ไฮเปอร์เท็กซ์และคอมพิวเตอร์ระบบอินเตอร์เน็ต เป็นต้น

มัลติมีเดีย

เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้าจนสามารถรองรับการแทนข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น สามารถนำเสนอข่าวสารที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น การผสมรูปแบบหลายสื่อจึงเกิดขึ้น เช่น การใช้ภาพสีทำให้เข้าใจได้ดีกว่าภาพขาวดำ ภาพเคลื่อนไหวทำให้น่าตื่นเต้นเรียนรู้ได้ง่ายตลอด จนการมีเสียงเมื่อนำมารวมเข้าด้วยกันเป็นมัลติมีเดีย ทำให้การเรียนสมบูรณ์มากขึ้น

ระบบมัลติมีเดียที่ใช้กับคอมพิวเตอร์เป็นระบบที่เน้นการตอบโต้กล่าวคือ เมื่อคอมพิวเตอร์นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ผู้ใช้สามารถตอบโต้ลักษณะเวลาจริง การโต้ตอบจึงทำให้รูปแบบของการใช้งานมีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากขึ้น

ระบบมัลติมีเดียจึงเป็นระบบการนำข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้กับคอมพิวเตอร์ ซึ่งเน้นคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลหรือพีซี การประยุกต์ใช้งานรวมถึง เสียง ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว และภาพจากโทรทัศน์ หรือเครื่องเล่นวิดีโอเทป

การที่มัลติมีเดียแทนข่าวสารได้มากและน่าสนใจ ตลาดของมัลติมีเดียจึงกว้างขวาง และเป็นตลาดที่น่าสนใจ โดยเฉพาะในแวดวงการศึกษา มัลติมีเดีย มีความเหมาะสมสำหรับองค์ประกอบการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสื่อที่ตอบรับกับประสาทสัมผัสได้มากกว่า

มัลติมีเดียกับงานอิเล็กทรอนิกส์บุคและซีดีรอม

พัฒนาการอีกด้านหนึ่งคือการเก็บข้อมูลจำนวนมาก ตัวกลางที่เก็บข้อมูลจำนวนมากที่มีราคาถูกคือ ซีดี-รอม ซีดี-รอมหนึ่งแผ่นสามารถเก็บข้อมูลตัวอักษรได้ถึงกว่า 600 ล้านตัวอักษร และหากเก็บสองหน้าจะมีความจุได้มากถึง 1,200 ล้านตัวอักษร ดังนั้นซีดี-รอมหนึ่งแผ่นเก็บข้อมูลหนังสือ หรือเอกสารได้มากกว่าหนังสือหนึ่งเล่ม และที่สำคัญคือเมื่อใช้กับคอมพิวเตอร์ทำให้สามารถเรียกค้นหาข้อมูลภายในได้รวดเร็ว ซีดี-รอมเป็นสื่อที่จะมีบทบาทต่อการศึกษาอย่างยิ่ง เพราะในอนาคตหนังสือต่างๆ จะเก็บในรูปซีดี-รอม และเรียกอ่านเครื่องที่เรียกว่า อิเล็กทรอนิกส์บุค ซีดี-รอมสามารถเก็บรูปแบบข้อมูลแบบมัลติมีเดีย อีกทั้งยังนำซีดี-รอมหลายๆ แผ่นมารวมในเครื่องอ่านชุดเดียว ให้ผู้ใช้เลือกใช้ได้หรือที่เรียกว่า Joke box

ปัจจุบันแนวโน้มทางด้านราคาของซีดี-รอมมีแนวโน้มที่ถูกลงมาก จนเชื่อแน่ว่าซีดี-รอมจะเป็นที่นำมาใช้แทนหนังสือที่ใช้กระดาษในอนาคต สื่อสื่อที่ใช้กระดาษ จะมีแนวโน้มที่สูงขึ้น

ระบบการเรียนการสอนทางไกล (วิดีโอเทเลคอนเฟอเรนซ์)

การศึกษาเน้นระบบการกระจายการศึกษามากขึ้น ระบบการกระจายการศึกษาที่ได้ผลอย่างรวดเร็ว และเข้าถึงมวลชนจำนวนมากย่อมต้องใช้เทคโนโลยีช่วย ปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีระบบโทรทัศน์มากกว่า 100 ช่อง ในเร็วๆ นี้ ระบบโทรทัศน์ที่กระจายสัญญาณโดยตรงทั้งจากผ่านความถี่วีเอชเอฟและยูเอชเอฟ มีระบบ DTH-Direct to Home คือ ระบบกระจายสัญญาณโทรทัศน์จากดาวเทียมลงตรงยังบ้านที่อยู่อาศัย ทำให้ครอบคลุมพื้นที่การรับได้กว้าง

ขวางกว่า เพราะไม่ติดขัดสภาพทางภูมิประเทศที่มีภูเขาขวางกัน ระบบการกระจายสัญญาณยังมีระบบเคเบิลที่หลายบริษัทสนใจ โดยใช้เส้นใยแสงเดินเหมือนสายโทรศัพท์ และส่งสัญญาณผ่านเส้นใยแสงเข้าบ้าน กระจายสัญญาณข่าวสารเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการกระจายความรู้ทางด้านข่าวสารอย่างรวดเร็ว มีการใช้โทรศัพท์เป็นสื่อการเรียนการสอนทางไกลที่ได้ผล อย่างไรก็ตามหลังจากที่มีการส่งดาวเทียมสื่อสารเข้าสู่วงโคจร มีการใช้ประโยชน์ได้กว้างขวางนั้น กล่าวคือสามารถทำระบบสื่อสารสองทิศทาง และนำมาประยุกต์เป็นระบบเทเลคอนเฟอเรนซ์ (teleconference)

ระบบเทเลคอนเฟอเรนซ์ เป็นระบบโต้ตอบสองทิศทาง กล่าวคือ ทางฝ่ายผู้เรียนสามารถเห็นผู้สอน และผู้สอนก็สมารถเห็นผู้เรียนถึงแม้จะอยู่ห่างไกลกันมากก็ตาม ทั้งสองฝ่ายสามารถเจรจาตอบโต้กันเห็นภาพกันเหมือนนั่งอยู่ในห้องเดียวกัน ระบบเทเลคอนเฟอเรนซ์จึงเป็นระบบหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อวงการศึกษามาก ซึ่งทางมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาในระบบนี้เป็นการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสอนทางไกล เพื่อการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและการศึกษา จะประสบผลมากขึ้น ถ้าผู้นามาใช้เข้าใจแนวคิดหลักการตลอดจนมีการวางแผนและเตรียมการไว้เป็นอย่างดี โดยคำนึงถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนให้มากจะทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมากยิ่งขึ้นด้วย การใช้สื่อและอุปกรณ์การสื่อสารอย่างหลากหลายทำให้เกิดสภาวะยืดหยุ่นของการจัด ซึ่งเหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยทั้งหมดนี้จะทำให้บรรลุเป้าหมายอย่างหนึ่งที่สำคัญ คือ ความสามารถในการกระจายโอกาสทางการศึกษาและยกระดับคุณภาพของการศึกษา ไปตามบริเวณที่ด้อยพัฒนา กว่า เช่น ตามต่างจังหวัด อีกทั้งเป็นระบบที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนหลายประเภทที่ต้องการที่จะเรียนรู้อิงกลายเป็นทางลัดหรือทางด่วนไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อลดช่องว่างระหว่างสังคมเมืองและสังคมต่างจังหวัด เพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมกันทางสังคม

การเติบโตของเทคโนโลยีมีลักษณะแบบก้าวหน้า เช่น ทุกๆ สามปี พัฒนาการทางด้านคอมพิวเตอร์จะเพิ่มขึ้นได้ประมาณสองเท่า เมื่อเป็นเช่นนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีแนวโน้มที่จะก้าวหน้าได้อีกมาก ความฝันในจินตนาการต่างๆ จะเป็นจริงได้ในอนาคต

การพัฒนาการเหล่านี้ย่อมมีบทบาทสำคัญต่อวงการศึกษาอย่างมาก องค์กรที่ทำหน้าที่ในการวางแผนการศึกษาของชาติจะต้องให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้อย่างเต็มที่ การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติเป็นเรื่องสำคัญ อย่างไรก็ตาม การลงทุนทางด้านเทคโนโลยีมีราคาแพง และต้องมีการเลือกสรรให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องมีการศึกษาวางแผนให้เหมาะสม อย่าคิดว่าเทคโนโลยีเหล่านี้เป็นเพียงเครื่องประดับเท่านั้น

อย่างไรก็ตามแล้วแต่ การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดูเหมือนจะมีความก้าวหน้าในผลิตภัณฑ์เครื่อง (Hardware) เป็นส่วนใหญ่ วัสดุเนื้อหาหรือโปรแกรมทางการศึกษายังมีไม่เพียงพอ ผู้ที่มีเครื่องมักประสบปัญหากับการขาดโปรแกรมมาป้อน ซึ่งปัญหานี้ก็เป็นปัญหาเดียวกับที่เคยประสบกับสื่ออื่นในช่วงสามสิบกว่าปีที่ผ่านมา หน่วยงาน สถานศึกษาที่มีหน้าที่ในการให้การศึกษาบรม มีเครื่องมือเทคโนโลยีการศึกษาแทบทุกประเภท บางประเภทก็แทนไม่ใช้เลย ประเภทที่ได้ใช้ก็ใช้ในขอบเขตจำกัด เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะก็ใช้เพียงเพื่อเขียนแทนกระดานชอล์ก ปัญหาที่ทุกคนไม่อาจจะปฏิเสธได้คือ การขาดแคลนวัสดุที่จะใช้กับเครื่องเหล่านั้นถ้าจะซื้อวัสดุ เนื้อหาจากของต่างประเทศก็ราคาแพงหรือไม่เหมาะสมกับเนื้อหาในหลักสูตร แม้ว่าในปัจจุบันนี้จะมีบริษัท ห้างร้าน และหน่วยงานต้นตัวผลิตสื่อขึ้นจำหน่ายจ่ายแจกภายในประเทศก็ยังคงอยู่ในวงจำกัด ผู้ที่อยู่ในวงการศึกษา จึงน่าจะได้หันหน้ามาร่วมกันแก้ปัญหานี้

สุดท้ายนี้ ขอฝากคำกลอนทิ้งท้ายไว้เป็นคติสอนใจแก่ผู้อ่านทุกท่าน

เครื่องสื่อสารจะเสริมสร้างสันติภาพอย่างไรไม่ไร้ค่า

เครื่องสื่อสารสมัยนี้มีหลายอย่าง
ใช้ผิดทางจะย่อยยับกลับทุกข์ทน
เช่นจดหมายโต้ตอบตีมีสารพัด
เพียงสอดใส่มธุรสพจนานา
อันโทรเลขโทรศัพท์นับว่าเลิศ
อย่าใช้ค่าประจានกันจนบรล้วย
อันวิทยุและทีวีนั้นมีค่า
จัดรายการสร้างสรรค์ไว้ให้ยืนยล
แม้รายการได้เสริมธรรมประจำจิต
ไม่ให้หลงคิดก่อกรรมมุ่งทำลาย
สมัยนี้เทปวีดีโอโทรทัศน์
เป็นสื่อสารสำคัญอันอำไพ

ใช้ถูกทางสร้างสรรค์ดีจะมีผล
ควรคิดค้นแนวสร้างสรรค์ด้วยปัญญา
ไปรษณีย์บัตรอวยพรดีก็มีค่า
ก็ถือว่าได้สร้างสันติอำไพ
แสนประเสริฐรวดเร็วนักจักหาไหน
โลกสดใสจะมีตมิตในจิตคน
ควรนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผล
อย่าให้สิ้นโฆษณาบ้าน้ำลาย
ไม่ให้คิดชั่วเหลวไหลใฝ่มักง่าย
ความเลวร้ายจะทุเลาเบาบางไป
หลายคนจัดซื้อใช้กันทันสมัย
ควรสอดใส่คุณธรรมไว้หลายประการ...